

Den Haag

Samen Tegen Straatintimidatie

Plan van aanpak Den Haag 2021-2022

Inhoud

Inleiding	3
Preventie en Bewustwording	5
Meldingsbereidheid	7
Veiligheid op straat	8
Financiën	10

Inleiding

Respect hebben voor elkaar en elkaar respectvol benaderen is de basis voor een veilige samenleving. Straatintimidatie is daarom onacceptabel. Het blijkt dat vooral vrouwen en de queer gemeenschap regelmatig worden geconfronteerd met straatintimidatie. Vaak gaat het om mannen die dit ongewenste gedrag vertonen. Wie straatintimidatie wil aanpakken, moet daarom vooral mannen op tijd aanspreken. Door hun verantwoordelijkheidsgevoel te vergroten, werken jongens en mannen namelijk mee aan de oplossing. Het begint hierbij al bij de opvoeding. Binnen de opvoeding liggen veel kansen om jongens de mogelijkheid te geven om zich op de juiste manier te gedragen. Door kinderen hierover te laten nadenken en het gesprek aan te gaan, worden zij zich meer bewust van hun gedrag en het effect dat dit heeft op het gevoel van veiligheid op straat. Dit begint dus al jong. Daarnaast is het belangrijk dat we elkaar aanspreken. Houd niet meer je mond als je straatintimidatie ziet gebeuren of als een vriend een seksistisch ‘grapje’ maakt. Steek niet je kop in het zand, maar spreek elkaar hierop aan.

Er gebeurt al veel in Den Haag om respectvol gedrag te stimuleren. Denk aan de inzet voor een goede opvoeding, respect binnen de sport of lessen die worden gegeven op scholen. Dit Haagse actieplan straatintimidatie bouwt voort op deze vele initiatieven.

Op 25 november 2020 heeft de gemeente Den Haag de *Safe Streets* verklaring ondertekend. Met deze ondertekening laat de gemeente zien zich in te zetten voor het terugdringen van straatintimidatie. De eerste stappen na het ondertekenen van de *Safe Streets* verklaring zijn direct gezet door het uitvoeren van onderzoek naar straatintimidatie.

Straatintimidatie manifesteert zich in verbale-, non-verbale en fysieke toenadering en komt in vele vormen voor: nastaren, ongewenst aanraken, hinderlijk achterna- lopen, bespugen of in het nauw drijven. Ook naroeppen met seksuele of beledigende opmerkingen, het vragen om seks, betasten, nasissen of nafluiten kan intimiderend zijn. Straatintimidatie kan gebeuren op straat, in het openbaar vervoer, in het uitgaansleven of in een openbaar gebouw. Bijna de helft (45%) van de inwoners in Den Haag heeft in 2020 een voorval van straatintimidatie meegemaakt (RIS308243).

Straatintimidatie is een complex probleem. Uit onderzoek komt naar voren dat de voorvallen van straatintimidatie in Den Haag uiteenlopen van nastaren tot achterna worden gelopen of na worden geroepen met beledigende dan wel seksuele opmerkingen. Dit treft vooral jongere inwoners (tussen de 18 en 34 jaar), vrouwen en queer personen. Uit het onderzoek blijkt dat vooral jongens of mannen dit intimide- rende gedrag vertonen.

Slachtoffers van straatintimidatie voelen zich minder veilig en zijn op hun hoede op straat en in de openbare ruimte. Een deel van de slachtoffers is zich bewust van hun gedrag en uiterlijk en passen zich hierop aan, zo proberen ze sociaal contact met onbekenden op straat te voorkomen en bepaalde plekken zoveel mogelijk te vermijden. Kortom, ze beperken zichzelf in hun vrijheid en uiten zich minder vrijelijk, om zo mogelijke confrontaties uit de weg te gaan. Slachtoffers van straatintimidatie melden dit nauwelijks. Veel slachtoffers zijn niet bekend met het kunnen maken van een melding bij de politie.

Straatintimidatie is een probleem dat alle inwoners in Den Haag aangaat. In de aanpak tegen straatintimidatie hebben we zowel aandacht voor de slachtoffers als de daders en de brede samenleving. In de aanpak tegen straatintimidatie zetten we in op de pijlers:

- Preventie en bewustwording
- Meldingsbereidheid
- Veiligheid op straat

Met de acties uit dit Haagse plan van aanpak maakt Den Haag duidelijk dat we geen enkele vorm van intimidatie tolereren. Ons doel is dat iedereen, overal in Den Haag, prettig en veilig over straat kan.

Preventie en Bewustwording

Wat willen we bereiken?

- Straatintimidatie onder de aandacht brengen bij alle inwoners van Den Haag;
- Versterken bewustwording dat straatintimidatie niet acceptabel is; en
- Handelingsopties bieden voor omstanders en slachtoffers.

Preventie en bewustwording richt zich op alle inwoners van Den Haag. We kiezen daarom voor een brede aanpak straatintimidatie: straatintimidatie niet is alleen iets dat het slachtoffer of potentiële slachtoffer aangaat, maar er ligt ook een rol en verantwoordelijkheid bij omstanders. Daarnaast vinden we inzet op potentiële daders, voornamelijk mannen en jongens, van belang.

Om geweld tegen vrouwen en straatintimidatie onder de aandacht te brengen bij inwoners van Den Haag en om de bewustwording te vergroten kleurt, elk jaar op 25 november, de stad oranje. Tijdens de Orange the World Campagne, van 25 november tot 10 december, besteden wij elk jaar aandacht aan de problemen rondom straatintimidatie. Als onderdeel van de Orange the World campagne 2021 geeft Fairspace de training *Stand Up* aan de inwoners van Den Haag in twee stadsdelen, in Centrum en in Scheveningen. De training richt zich op het herkennen van straatintimidatie, de impact van straatintimidatie en het belang van ingrijpen. Ook gaat de training in op wat je kunt doen als straatintimidatie je overkomt.

'Iemand sprak me aan bij de bus en maakte vervelende opmerkingen.

Er was een oudere man die er wat van zei. Dat gaf me wel een veilig gevoel.'

In 2021 is de training *Stand Up* onder de aandacht gebracht van diverse welzijns- en queerorganisaties. Eind 2021 zal de training worden gegeven aan alle buurtsporthoofden in Den Haag. Organisaties in de stad kunnen een beroep doen op de gemeente om deze training in 2021 en 2022 te volgen.

Samen met de nachtburgemeester trekken we op om straatintimidatie bespreekbaar te maken in het uitgaansleven. Via de training *safer clubbing* van Sex Matters trainen we het personeel van uitgaanslocaties om deze locaties veiliger en inclusiever te maken. Hiermee worden er handelingsopties geboden aan het personeel. Het doel van de training is het verbeteren van de sociale veiligheid in het uitgaansleven. Eind 2021 starten we met het geven van deze trainingen aan de horecaondernemingen van de Grote Markt, de Ierse Pub O'Casey's en PIP Den Haag. In 2022 bieden we de training ook aan en zetten we in het voorjaar in op horecagelegenheden in Scheveningen.

In het voorjaar 2022 voeren we campagne in heel Den Haag om straatintimidatie onder de aandacht te brengen. Voor de opzet van deze campagne laten we ons inspireren door de *#benjeok?* campagne van Rutgers, waarbij we de meest effectieve

communicatieboodschap onderzoeken voor een Haagse campagne. Voor de opzet van de campagne kijken we ook naar de mogelijkheden voor het gebruik van billboards en de inzet van Haagse influencers. Tevens dragen we als gemeentebestuur bij aan de zichtbaarheid van diverse initiatieven in de stad. Zo hebben diverse leden van het college een gastles gegeven in de week van respect. Ook steunt de gemeente initiatieven in de stad die aandacht vragen voor een respectvolle omgang met elkaar.

We werken samen met de community builders van de gemeente Den Haag. De community builders hebben in april en mei 2021 veldonderzoek gedaan naar overlast (straatintimidatie en geluidsoverlast) op de boulevard in Scheveningen. Het onderzoek was voornamelijk gericht op het gesprek aangaan met (potentiële) daders en overlastplegers. De community builders adviseren over het inzetten op bewustwording en preventie vanuit bewonersperspectief. Daarnaast organiseren we periodiek stadsgesprekken met organisaties, (horeca-) ondernemers en de taxi-branche over straatintimidatie en hoe we de bewustwording over straatintimidatie kunnen vergroten en welke handelingsperspectieven geboden kunnen worden.

We blijven in 2022 inzetten op het project 'Changemakers' van Centrum 16•22. Changemakers is een landelijke campagne om jongeren tussen 12 en 24 jaar bewust te maken van grensoverschrijdend gedrag en genderongelijkheid en leert hen geweld-situaties te herkennen. Het gaat erom dat jongeren oefenen en leren om elkaar en andere jongeren aan te spreken op hun gedrag en uitlatingen. Daarnaast faciliteren we COC Haaglanden om voorlichtingslessen te geven over seksuele-, sekse- en genderdiversiteit aan het primair, voortgezet en beroepsonderwijs. Tijdens deze lessen gaat het ook over het bespreekbaar maken van gendernormen.

In de Aanpak Schoolveiligheid 2021 – 2022 (RIS 308006) wordt gestreefd naar een verbetering van de sociale veiligheid op scholen voor zowel leerlingen als professionals. De scholen worden in de gelegenheid gesteld om subsidie aan te vragen op basis van de subsidieregeling voortgezet onderwijs. Deze subsidie heeft als doel om te bevorderen dat scholen een veilig klimaat bieden waarin leerlingen zich op eigen wijze kunnen ontwikkelen en zichzelf durven zijn. Deze subsidie kan door scholen worden aangewend om bijvoorbeeld intimidatie te bespreken en leerlingen weerbaarder te maken.

In 2022 bieden we weerbaarheidstrainingen aan queer personen aan die zich sterker en zekerder willen voelen in de openbare ruimte. Tijdens de training leren zij vaardigheden en strategieën aan om meer controle te krijgen over hun eigen veiligheid.

Tot slot moet worden opgemerkt dat straatintimidatie niet op zichzelf staat, maar een uitingvorm is van een onderliggend probleem: normloos gedrag. Normloosheid is een breed maatschappelijk probleem, dat voorkomt uit gebrek aan respect voor anderen. De afgelopen jaren hebben uitgewezen dat het louter treffen van repressieve, risicobeheersende en controlerende maatregelen door de overheid onvoldoende is om dit gedrag te bestrijden en dat dit leidt tot handhaafbaarheidsproblemen, alsmede tot enorme maatschappelijke kosten. Bij de bestrijding van dit onderliggende fenomeen zal dus (ook) een grotere rol moeten worden gespeeld door maatschappelijke actoren, zoals bijvoorbeeld burgers (waaronder ouders), onderwijsinstellingen, woningbouwcorporaties, ondernemers, verzekeraars en andere private instellingen. De aanpak van dit onderliggende probleem vraagt dus om een integrale aanpak vanuit de gemeente. Dit past goed bij de Haagse werkwijze voor de prioritaire gebieden.

Meldingsbereidheid

Wat willen we bereiken?

- Meer inzicht in de aard en omvang van straatintimidatie in Den Haag; en
- Eerste stap naar mogelijke hulp of zorg voor slachtoffers.

'Wat zou de politie ermee kunnen? Dan zeggen ze waarschijnlijk ook dat ze meer informatie nodig hebben... je schiet er denk ik niet veel mee op.'

Het merendeel van de slachtoffers, namelijk 82 procent, doet geen melding van straatintimidatie, 18 procent doet dit wel. Als men een melding maakt, dan gebeurt dit het vaakst bij de politie. Zowel op het moment dat straatintimidatie plaatsvindt, als daarna, is het voor slachtoffers onduidelijk wat ze met de situatie kunnen doen. Het melden bij de politie voelt vaak als een te grote stap. Dit is in veel gevallen wel het enige wat bij slachtoffers opkomt om eventueel als stap te ondernemen. Andere (informele)meldpunten, zoals Den Haag Meldt, COC Haaglanden of slachtofferhulp zijn nog vrij onbekend. De behoefte om incidenten te melden is wel aanwezig: zeven op de tien (71%) zou incidenten melden als ze wisten van het bestaan van een meldpunt.

Om inzichtelijker te maken waar slachtoffers van straatintimidatie een melding kunnen doen en welke organisaties er zijn om mee in gesprek te gaan ontwikkelen we twee sociale kaarten, een queer-specifieke kaart en een vrouw-specifieke kaart. De queer sociale kaart zal worden gelanceerd op 10 december 2021. De sociale kaart voor vrouwen volgt kort daarna, begin 2022. De sociale kaarten bestaan uit informatie over formele en informele organisaties zodat personen beter weten waar ze terecht kunnen en ondersteund worden. Op de sociale kaart gaan we duidelijk vermelden waar straatintimidatie gemeld kan worden en waar slachtoffers ondersteuning kunnen krijgen.

Op <https://scheveningenmeldt.nl> kunnen bewoners een melding maken van overlast. In 2021 is straatintimidatie hieraan als meldcategorie toegevoegd. Periodiek evalueren we de meldingen die via <https://scheveningenmeldt.nl> binnenkomen. Via www.denhaag.nl/nl/meldingen.htm kunnen Hagenaars meldingen maken van onder andere discriminatie en overlast. Wanneer de meldcategorie voor Scheveningen aanslaat gaan we onderzoeken of straatintimidatie als meldcategorie kan worden toegevoegd aan www.denhaag.nl. Omdat straatintimidatie (nog) niet strafbaar is, draagt de melding vooral bij aan het in kaart brengen van de plekken in de stad waar straatintimidatie plaatsvindt. De uitkomsten van de melding kunnen belangrijke informatie geven bij het verder vormen van beleid tegen straatintimidatie en voor de inrichting van de openbare ruimte.

Veiligheid op straat

Wat willen we bereiken?

- Handelingsperspectief voor alle boa's;
- Veiligheidsgevoel van burgers vergroten; en
- Inzetten op strafbaarstelling.

Onderzoek toont aan dat 86% van de populatie een veilig gevoel krijgt door straatverlichting als het donker of schemerig is. De meer dan 150 vaste en mobile camera's in de stad staan met name in het uitgaanscentrum en op de boulevard van Scheveningen. Dit zijn de gebieden die ook uit het onderzoek naar voren komen als plaatsen waar straatintimidatie het meest voorkomt. De inzet van cameratoezicht en de politie wordt afgestemd in de lokale driehoek tussen de Hoofdofficier van Justitie, de Eenheidschef van politie en de burgemeester. De ontwikkelingen op het onderwerp straatintimidatie komen hier met regelmaat aan de orde.

Handhaven en strafbaarstelling van straatintimidatie is op dit moment nog niet mogelijk. In maart 2021 is het wetsvoorstel seksuele misdrijven in consultatie gegaan. Door het wetsvoorstel wordt seksuele intimidatie niet langer afhankelijk van (uitsluitend) de beleving van het slachtoffer, maar kan dit (ook) meer objectief geconstateerd worden door opsporingsambtenaren. Ondanks de wetwijziging zal handhaven lastig blijven, omdat het op heterdaad betrappen lastig zal zijn. We blijven er bij het ministerie van Justitie en Veiligheid op aandringen, dat de wetwijziging er zo snel mogelijk komt. We volgen de actuele ontwikkelingen op de voet.

Hoewel handhaven en strafbaarstelling op dit moment nog niet mogelijk is, kan de zichtbaarheid van boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) en politie net als cameratoezicht op straat ontmoedigend werken. Vooral op plekken waarvan het bekend is dat straatintimidatie veel voorkomt, wordt verwacht dat dit kan bijdragen aan zowel het veiligheidsgevoel als het ontmoedigen van bepaald gedrag. In 2022 kunnen daarom alle boa's van de gemeente de training *Stand Up* van Fairspace volgen. Deze training biedt praktische tools en kennis om straatintimidatie te herkennen en te voorkomen en mensen hierop aan te spreken.

Er vindt periodiek overleg plaats met COC Haaglanden, Stichting Rainbow Den Haag, Den Haag Meldt, Roze in Blauw (politie), Stichting Mosaic, PEP en Slachtofferhulp. Het overleg is geïnitieerd door COC Haaglanden en heeft als doel netwerkversteviging door uitwisselen van informatie en bespreken van casuïstiek. Met de deelnemende partijen wordt gewerkt aan een actieplan om het veiligheidsgevoel van queer personen te vergroten. Een deel van de acties richt zich op het inzetten van informatiecampagnes over straatintimidatie tegen queer personen en vergroten van de naamsbekendheid van organisaties die ondersteuning bieden aan slachtoffers. Voor de zomer 2022 zal het queer veiligheidsactieplan aan de raad worden gepresenteerd.

We werken samen met de stadsdelen. Zij hebben goede contacten met de wijkbewoners, weten wat er in de wijk speelt en kunnen een belangrijke signalerende rol spelen in het stimuleren van de sociale controle in de wijk.

1. We halen op wat de hotspots zijn en op welke doelgroep we de aanpak richten;
2. We denken gezamenlijk na over het stimuleren van sociale controle (door bijvoorbeeld de samenwerking met de buurtpreventieteams, wijkorganisaties en het jongerenwerk).

We sluiten aan bij de veiligheidsschouwen in buurten met politie, bewoners en ondernemers waarbij gekeken wordt naar onveilige plekken en situaties in dat gebied. Waar mogelijk worden verbeteringen aangebracht.

In 2023 evalueren we dit plan van aanpak straatintimidatie. Een extern onderzoek kan hier deel van uitmaken. Na de evaluatie scherpen we het plan van aanpak aan, waar nodig. De raad wordt jaarlijks van de voortgang op de hoogte gehouden in de voortgangsrapportage.

Financiën

De kosten voor het plan van aanpak straatintimidatie 2021 en 2022 (in totaal € 165.000 excl. de aanpak schoolveiligheid) worden voor het grootste gedeelte gedekt vanuit Programma 8 'Zorg, Welzijn, Jeugd en Volksgezondheid'. De training Stand Up van Fairspace aan boa's wordt gedekt vanuit DSB. De aanpak voor schoolveiligheid wordt gedekt vanuit Programma 6: 'Onderwijs' (RIS 308006).